

Melléklet II.

A Talentum Baptista Általános Iskola

Pedagógiai programjának

2. számú melléklete

**A sajátos nevelési igényű tanulók integrált
pedagógiai fejlesztésére, beilleszkedésére
irányuló fejlesztő program**

2024.

A Talentum Baptista Általános Iskola alaptevékenységei

Az intézmény alaptevékenysége:

Székhelyen és telephelyen:

- Általános iskolai tanulók nappali rendszerű nevelése, oktatása (1-4. évfolyam)
- Sajátos nevelési igényű általános iskolai tanulók nappali rendszerű nevelése, oktatása (1-4. évfolyam)
- Általános iskolai tanulók nappali rendszerű nevelése, oktatása (5-8. évfolyam)
- Sajátos nevelési igényű általános iskolai tanulók nappali rendszerű nevelése, oktatása (5-8. évfolyam)

Az intézmény ellátja a Pedagógiai Szakszolgálat szakvéleménye alapján a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 4. § 3. pontja, valamint a 13. pontja ab) alpontjában meghatározott, beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermeket, tanulót.

Az intézmény vállalja a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 4.§ 13. pont ac) alpontja, valamint a 14. pontja szerinti kiemelten tehetséges gyermekek, tanulók nevelését, oktatását.

Indokoltság

Intézményünk alapidokumentumaiban szerepel, s ezzel felvállaltuk a többiekkel együtt nevelhető sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelését, oktatását. Fontosnak tartjuk, hogy ezek a gyerekek is beilleszkedjenek, társaikkal együtt tudjanak, haladni, s későbbi pályaválasztásuk is sikeres legyen. Ennek megvalósulásához fontos feltétel, hogy a velük kapcsolatba kerülő pedagógusok ismerjék és alkalmazzák azokat a módszereket, lehetőségeket, amelyek segítségével az SNI gyermekek integrált oktatása eredményes legyen.

Jogsabályi háttér

2011. évi CXCV. törvény. a nemzeti köznevelésről

47. § (1) A sajátos nevelési igényű gyermeknek, tanulónak joga, hogy különleges bánásmód keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították. A különleges bánásmódnak megfelelő ellátást a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint kell biztosítani.

(2) A szülő választja ki a sajátos nevelési igényű tanuló számára megfelelő ellátást nyújtó nevelési-oktatási intézményt az illetékes szakértői bizottság szakértői véleménye alapján, a szülő és a gyermek igényeinek és lehetőségeinek figyelembevételével.

20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet. a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról.

139. § (1) A nevelési-oktatási intézmény a sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló fejlesztéséhez egyéni fejlesztési tervet készít, és a végrehajtásában közreműködő pedagógus évente legalább egy alkalommal rögzíti a fejlesztés eredményét.

(2) Az többi tanulóval együtt oktatott tanuló egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációját központilag kiadott egyéni fejlődési lapon dokumentálja.

110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet. A Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról.

32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvei

AZ INTÉZMÉNYÜNKBEN INTEGRÁLTAN OKTATOTT SNI TANULÓK

Célok

Az SNI tanulók integrált oktatását hatékonyan tudja megvalósítani az iskola, ha programjában kiemelt helyet kap a differenciált nevelés, a prevenció, amely személyre szabott fejlesztési tervekben valósul meg. Az iskolának, illetve a pedagógusnak nagy a szerepe abban, hogy a

sajátos nevelési igényű gyermekek differenciált nevelése következtében csökkenteni tudja a hátrányokat, megpróbál esélyt adni, hogy a hátrányok leküzdésével, csökkentésével a gyermek sikeresen tanuljon.

Differenciált nevelésünk célja kialakítani azokat a képességeket, készségeket, szokásokat, melyek lehetővé teszik a sikeres beilleszkedést, hogy a gyermekek az életkoruknak megfelelő korosztállyal együtt tudjanak haladni. Éppen ezért minél kevesebb sikertelenség, kudarc érje őket az iskolában. A sajátos nevelési igényű tanuló jól fejleszthető az iskolai csoportban egyéni fejlesztési terv alapján. Kiemelt jelentőségű, valamint a fejlesztés alapja az érzelmi biztonságot nyújtó, derűs, szeretetteljes, befogadó légkör megteremtése.

A fejlesztés eszköze: a tudatosan tervezett, szervezett, tevékenységek általi játék, ami elősegíti a gyermek képességeinek fejlődését. A fejlesztés a tanév során folyamatosan történik, s az általános iskola 1-8-ig tartó szakaszában valósítható meg.

Az SNI tanulók fejlesztésének alapelvei

- a fejlesztés a tanuló speciális szükségleteinek, egyéni teherbíró képességének figyelembevételével történjen;
- a komplexitás elvének betartása (a ráhatás egyidejűleg mindig több funkcióra irányul);
- a fejlesztés módja indirekt legyen (úgy juttassuk sikerélményhez és segítsük a kreativitását megnyilvánulni, hogy helyzetbe hozva, a fantáziáját megmozgatva sikeresen hajtsa végre a feladatot);
- az egész személyiséget vegyük figyelembe, találjuk meg azt az egyéni utat, amely a gyerek képességeihez és személyiségéhez igazodik;
- a fejlesztés során egy időben legyen jelen az érzéki tapasztalat, a tárgyi cselekvéses megismerés és a céltudatosan kiválasztott tevékenység;
- legyünk mindig következetesek;
- egy – egy funkció stabilizálódása gyakorlások folyamatában fog megvalósulni;
- a tanulót tegyük motiválttá;
- a légkör jó hangulatú, játékos és kreatív legyen;
- minden alkalomban vegyük figyelembe a gyerek éppen aktuális állapotát, energiaszintjét;
- fontos a rendszeresség;
- elfogadó magatartást kell tanúsítani, fontos a személyes kapcsolat kialakítása;

- nem a gyereket értékeljük, hanem a hibát javítjuk;
- a feladatadás kis lépésekben történjen, legyen elegendő idő a megoldásra;
- a teljesítményről pontos, érthető és konkrét visszajelzést adjunk minden esetben.

A fejlesztés célja minden esetben a működési zavar kezelése, a feladatunk korigálni, kompenzálni, a sérült pszichikus funkciókat fejleszteni. A fejlesztés alatt sohasem hiánypótlást és korrepetálást értünk, hanem a gyerek tanulási és viselkedési problémájához kell megtalálni azt a leghatékonyabb utat, ami végül is elvezet a fejlődéséhez.

Fejlesztési irányelvek

Az integrált oktatás megvalósításához szükséges, hogy minden nevelő ismerje az egyes tanulók szakértői bizottság által kiállított szakvéleményében foglalt fejlesztési területeket, amelyek kijelölik, hogy milyen irányban haladjon a gyermek megsegítése. Ez alapján és a pedagógus saját mérései segítségével egyéni fejlesztési terv kidolgozása után valósítható meg a tanuló eredményes továbbhaladása. A pedagógus saját belátása szerint az óra anyagához, a módszerekhez igazodva választhatja meg, hogy az SNI tanulónak hogyan tud személyre szabottan segítséget nyújtani ahhoz, hogy ő is a társaival haladhasson a tanórákon, ne érezzen semmiféle megkülönböztetést. A szakértői véleményben kijelölt területeken kívül fontos még az SNI tanulók önbizalmának, önértékelésének fejlesztése is. A módszerek megválasztása során kiemelt szerepet kap az egyéni megsegítés, a differenciálás. Hatékony lehet még az SNI tanulók esetében is a kooperatív technikák alkalmazása és a projekteken való aktív részvétel. Náluk is fontos keresni és felismerni, hogy mely területek azok, amelyekben kiemelkedő teljesítményt nyújtanak, és a tehetséggondozás keretében ezeket a képességeket tovább erősíteni.

Az egyéni fejlesztési terv

A pedagógus mindennapi munkájához ad segítséget az egyéni fejlesztési terv. Ezt alkalmazva megvalósítható, hogy a nevelő az oktatási-nevelési folyamatot, a tanulás megszervezését, a tanulási folyamat szerkezetét, tempóját, eszközeit a sajátos nevelési igényű tanulók egyedi igényeihez igazítsa. a tanórai munkába célirányosan beépíthetők ezen tanulók speciális

fejlesztési elemei, így az egész pedagógiai folyamatban érvényesíthető a sajátos nevelési igényű gyerekek differenciálása.

A pedagógus maga dönti el, hogy a tanulási folyamatot hogyan szervezi meg, mikor és mennyi időt szán a sajátos nevelési igényű tanuló tanórai fejlesztésére, s hogy mit milyen feladatokkal, eljárásokkal kíván megvalósítani.

Az egyéni fejlesztési terv alkalmazása

A tervezőmunka eredményességét a tanuló fejlődésének mértéke fogja megmutatni számunkra. Ehhez szükséges a fejlesztés értékelése, amely egyaránt vonatkozik a tanulóra a folyamatban megjelenő szereplőkre és a folyamat egészére. Az egyéni fejlesztési tervet alapul véve a pedagógus a tanuló fejlesztését beépítheti a tanulási folyamatba, a tanórai és a tanórán kívüli foglalkozások keretébe is. Nagyon fontos, hogy minden, a sajátos nevelési igényű tanulóval kapcsolatba kerülő nevelő ismerje a tanulóra készített egyéni fejlesztési tervet.

Ugyanilyen fontos tényező a szülők bevonása, mivel a családi háttér, a szülő fontos személy a tanuló fejlesztésének folyamatában.

Beilleszkedés

Az osztályfőnökök és szaktanárok feladata az SNI tanulók integrálása, olyan légkör kialakítása az osztályban, amely elfogadóbb magatartást tanúsít. Fontos a szülőkkel, családdal való rendszeres kapcsolattartás, a problémák közös megbeszélése, a gondok együttes megoldása.

Napjainkban egyre több a beilleszkedési zavarral, tanulási nehézséggel, magatartási rendellenességgel küzdő tanuló. A probléma figyelmen kívül hagyása nem megoldás és nem oldható meg a magatartás és tanulás szankcionálásával.

A pedagógustól elvárható kompetencia:

- ismerje fel és tudja kezelni a részképesség-zavar tünet együttesét;
- a differenciálás módszertanát tudja alkalmazni;
- a tanulóval szemben sem kirekesztő sem hátrányosan megkülönböztető viselkedést ne tanúsítson;
- a tanuló értékelésekor vegye figyelembe a tanuló eltérő képességeit, és a szakértői

vélemény ajánlásait;

- ismerje fel a tanuló azon képességeit, amelyek pozitívak, és ezekre támaszkodva hatékonyan segítse elő további fejlődését;
- a fejlődés mértékét mindig a tanuló korábbi teljesítményéhez igazodva vizsgálja;
- a tanulóközösségben a nevelői példa alapján váljon szokássá a részképeség zavar toleranciája;
- a tanulóval kapcsolatos problémákat figyelmesen és tapintatosan közölje a szülőkkel;
- legyen érzékeny és megértő a tanulók problémájával kapcsolatosan;
- szükség esetén forduljon szakemberhez a gyermek ügyében;
- folyamatosan kísérje figyelemmel a tanuló szakellátását, eredményességét;
- gondoskodjon a tanuló pályaválasztásáról;
- szükség esetén a tanuló magatartásáról, teljesítményéről adjon írásban véleményt.

Az iskolánkban folyó nevelés-oktatás fő feladatai a sajátos nevelési igényű gyermekek szempontjából

- az alapidokumentumok által szabályozott ismeretanyag elsajátíttatása az évfolyamok, osztályfokok, tantárgyi sajátosságok, egyéni különbségek figyelembevételével,
- a mentális képességek fejlesztése a megismerő funkciók egyénre szabott terápiás jellegű korrekciójával,
- az ismeretek tartalmának, mélységének mindenkori aktualizálása a tanulócsoporthoz és az egyének kondícióinak megfelelően,
- a tanítás és nevelés szervezeti kereteinek szükség szerinti alakítása,
- a módszerek és tevékenységi formák optimális megválasztása a mindenkori pedagógiai tevékenység kívánalmainak megfelelően,
- a fejlesztési szakaszoknak megfelelő szűrő és diagnosztikus eljárások kidolgozása.

A pedagógiai célkitűzések, feladatok eszközei és eljárásai

Az oktatás-nevelés területén eszköznek tekintjük a tanítási órákat és a tanításon kívüli órákat, a fejlesztő foglalkozásokat a közös és a részletes követelmények érvényesítésére.

A sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelése, oktatása során szoros együttműködést megvalósítására törekszünk:

- a gyermek diagnózisát felállító szakértői bizottság,
- az iskolánkban a gyermek fejlesztését végző, fejlesztésében közreműködő utazó gyógypedagógus,
- a pedagógusok munkáját segítő szakmai szolgáltatást nyújtó gyógypedagógus,
- az osztálytanítók,
- és a szülők között.

A segítő gyógypedagógus

A gyógypedagógus a szakértői bizottság diagnózisa és a gyógypedagógus által készített egyéni fejlesztése terv alapján végzi rehabilitációs-redukációs munkáját. Segítséget nyújt a gyermek tanítóinak, tanárainak a diagnózis értelmezéséhez, a tanuláshoz szükséges segédeszközök, speciális fejlesztő programok kiválasztásához, javaslatot tesz gyógypedagógiai módszerek alkalmazására. Figyelemmel kíséri a gyermek haladását. A rehabilitációs, redukációs foglalkozások keretében az egyéni fejlesztéseken túl részt vesz a gyermek tanórai differenciált foglalkoztatásában, így is segítve a tanító munkáját, a gyermek beilleszkedését. A szülők számára segítséget nyújt a diagnózis értelmezéséhez, konzultál a szülővel a fejlesztés eredményeiről, segíti a szülőt a probléma elfogadásában, a gyermekkel szembeni reális elvárások kialakításában.

A tanító, a szaktanár

A tananyag feldolgozásánál figyelembe veszi a tantárgyi tartalmak - egyes sajátos nevelési igényű tanulók csoportjaira jellemző - módosulásait;

Szükség esetén a gyógypedagógussal együttműködve **egyéni tantárgyi fejlesztési tervet** készít, ennek alapján egyéni haladási ütemet biztosít. Az oktatás során individuális módszereket, technikákat (differenciált foglalkoztatás, kooperatív csoport és páros munka, fejlesztő programok, speciális tankönyvek, feladatlapok, eszközök) alkalmaz.

A közösségépítés során személyes példájával segíti a sajátos nevelési igényű gyermek osztályközösségbe való befogadását.

A kialakulatlan részképesség jellegének megfelelően érvényesíti a méltányos számonkérési, értékelési ill. átmeneti felmentési lehetőségeket minden esetben a gyermek távlati érdekeinek figyelembevételével.

A sajátos nevelési igényű gyermekek képzésének során a legfontosabb szempontok:

- az értelmi, a testi és érzelmi fejlődés folyamatos pozitív változása,
- a sérült részképességek folyamatos fejlesztése,
- az egyéni szükségletek figyelembevétele,
- társadalmi beillesztés.

Mindehhez olyan iskolai légkört kell teremteni, amelyben mind a tanuló, mind a felnőtt jól érzi magát, ahol az emberi és társas kapcsolatok a kölcsönös tiszteleten alapulnak, ahol minden tanuló teljes értékű emberként élheti meg önmagát, a máságot is elfogadva.

Minden tanulónknak szükségleteihez igazodva és a szakértői véleményben előírtaknak megfelelően biztosítjuk a rehabilitációs időkeretet. A pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs foglalkozások fajtáit és óraszámát – az éves órakeret függvényében, a rászoruló tanulók szükségleteinek ismeretében – tanévenként munkatervben rögzítjük, a konkrét fejlesztési órarendeket is tanév elején állítjuk össze.

A habilitációs - rehabilitációs foglalkozások egyéni vagy csoportos formában is tarthatók.

A foglalkozás a gyermek képességeinek, a fejletlen vagy sérült funkcióinak feltérképezésével indul.

A fentiek ismeretében fejlesztési terv készül.

A foglalkozások anyagának, tapasztalatainak feljegyzése folyamatosan történik.

Lényeges elem az évenkénti pedagógiai diagnosztizálás, amelyet írásban rögzít a gyógypedagógus.

Az intézmény minden **tanév végén (június 30-ig) jelzi** az illetékes Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság felé azoknak a tanulóknak az adatait, akinek a következő tanévben kötelező felülvizsgálatuk lesz.

A gyógypedagógus a rehabilitációs foglalkozásokról **munkanaplót** vezet, továbbá a rehabilitációs foglalkozásokat az **egyéni fejlődési lapon** is dokumentálja.

Az Egyéni Fejlődési Lap nem egyenértékű a **Haladási Naplóval**: A Haladási Napló a rehabilitációs órák feldolgozott anyagát tartalmazza, napi/heti bontásban, félévi és év végi állapotrögzítéssel, az **Egyéni Fejlődési Lap** pedig a gyermek/tanuló állapotában végbement nagyobb változásokat rögzíti, egy-egy terápiás periódus lezárását tartalmazza.

Az **Egyéni Terápiás Terv** pedig a tanév rendjéhez igazodó rehabilitációs munka főbb célkitűzéseit tartalmazza, a teljes tanévre; tehát minden új tanévben a gyógypedagógus új Egyéni Terápiás Tervet készít.

A fejlesztés szervezeti keretei

A tanulók rehabilitációs-rehabilitációs foglalkozásainak időbeosztását a gyógypedagógus az osztálytanítókkal, osztályfőnökökkel konzultálva határozza meg.

A fejlesztő foglalkozás lehet:

a) A tanóra keretein belül a gyógypedagógus részvételével:

Tantestületünk nyitott erre az együttműködésre.

b) Tanórán kívüli fejlesztő foglalkozás

A tanórai és a tanórán kívüli fejlesztés kiemelt területei:

a) Az **anyanyelvi** fejlesztésben különös hangsúlyt kap:

- a pontos diagnózis, a megfelelő fejlesztési szempontok és módszerek kiválasztása, a vizsgálatok szakszerű elvégzése,
- a testséma biztonságának kialakítása,
- a téri és idői relációk kialakítása praktikus és verbális szinten,
- a balról-jobbra való haladási irány rögzítése,
- a vizuomotoros koordináció gyakorlása,
- a látás, hallás, mozgás koordinált működtetése,
- a dyslexia prevenció keretében az előkészítő jellegű első osztályban a népi játékokon, gyermekverseken, népdalokon keresztül az egyenletes lüktetés kialakítása, ritmuskészség fejlesztése, a mozgás-beszéd koordinált működtetése,
- az auditív és vizuális diszkrimináció és emlékezet fejlesztése,
- az olvasási, írás tanítása (szükség esetén újratanítása) hangoztató-elemző vagy dyslexia prevenció módszerrel,
- az olvasás, írás készségének folyamatos gondozása, fejlesztése a tanuló egész iskolai pályafutása alatt,
- a kompenzáló technikák alkalmazása valamennyi tantárgy tanulása során,

- grafomotoros fejlesztés,
- a helyes ejtés, a fonéma hallás fejlesztése,
- hang- és betűegyeztetési gyakorlatok,
- a verbális figyelem és emlékezet intenzív fejlesztése, memoriterek,
- könyvtárhasználat,
- számítógép, internet.

Minden részterületen hosszabb begyakorlási, érési időszakot biztosítunk. Az anyanyelvi fejlesztés a nevelés minden színterén központi szerepet kap.

b) A **matematika** fejlesztésében különös hangsúlyt kap:

- a testséma kialakítása,
- a téri relációk biztonsága,
- a relációk nyelvi megalapozása, a matematikai nyelv tudatosítása,
- a szerialitás erősítése,
- számfogalmak kialakítása és bővítése,
- az érzékelés, észlelés, a figyelem, az emlékezet, a gondolkodás és a beszéd összehangolt, intenzív fejlesztése,
- segítő, kompenzáló eszközök használatának megengedése,
- az alpműveletek fogalmi kialakítása, képi, vizuális megerősítése, sokoldalú gyakorlásuk a már „birtokolt” számfogalmakkal építkező számkörökben,
- a matematikai nyelvi relációk tudatosítása, szöveges feladatok megoldása.

A matematika előkészítése a tanulmányi idő növelésével valósul meg.

A matematika tanítása a hagyományos matematika-tanítási módszerek felhasználása mellett az egyéni diszkalkulia terápiából átvett elvek, eszközök és feladatlapok segítségével, apró lépésekben, a konkrét segédeszközökkel történő manipuláció idejét megnyújtva történik.

c) A **művészetek** területen kiemelt szerepet kap:

- az érzékelés, észlelés, a figyelem, az emlékezet, a gondolkodás és a beszéd a téri orientáció,
- a mozgás-ritmus-beszéd koordináció,
- a grafomotoros fejlesztés,
- a szenzomotoros fejlesztés.

d) A *mozgásfejlesztés* során kiemelt szerepet kap:

- nagymozgások fejlesztése,
- rugalmasság fejlesztése,
- statikus, átmeneti és dinamikus egyensúly,
- testvonal átlépésének fejlesztése,
- ellentétes végtagmozgás fejlesztése,
- testséma, téri orientáció,
- ritmusfejlesztése,
- szerialitás,
- emlékezet,
- mozgásutánzás,
- finommotorika fejlesztésének előkészítése.

e) A *személyiségfejlesztés* során kiemelt szerepet kap:

- helyes önértékelés, az énkép erősítése,
- az önbizalom erősítése,
- a szociális kapcsolatrendszer kommunikációs eszköztárának növelése,
- a hibás-hiányos helyzetfelismerés kompenzálása,
- a tudatos önirányítás, önkontroll kifejlesztése,
- az empátia fokozása, a másság elfogadtatása,
- a kompenzáló és védekező mechanizmusok (extrém magatartás, beilleszkedési zavar, agresszió) csökkentése, illetve megszüntetése.

f) Az *élő idegen nyelv* tanítása során kiemelt szerepet kap:

- a játékoság,
- mondókák, énekek, népi játékok tanítása,
- az adott nyelvet beszélő népek hagyományainak megismerése.

Az élő idegen nyelv oktatása speciális módszerekkel, auditív megközelítéssel történik negyedik osztálytól. A számonkérés során vagy a szóbeliség, vagy az írásbeliség kerül előtérbe.

Tanulói jogviszony, átjárhatóság az SNI gyermekek esetében

A beiratkozás módja, folyamata

Iskolánk nyitott a tankötelezettségi korát elért, integráltan nevelhető sajátos nevelési igényű gyermekek befogadására.

Széleskörű tájékoztatást adunk a fejlesztési lehetőségekről, szükség esetén segítő tanácsokkal látjuk el a szülőket, akiknek ismertetjük programunkat, napirendünket.

Egyeztetjük nevelési elvárásainkat és elveinket.

A beiratkozás a szakértői bizottság kijelölése alapján mindenkor a szülő kérésére történik.

LÁTÁSSÉRÜLT TANULÓK FEJLESZTÉSÉT SEGÍTŐ PROGRAM

Látássérültnek tekinthető az a személy, akinek egészséges szemén korrekcióval mérhető látásélessége az ép látás 30%-a, vagy ennél kevesebb, illetve látóérszűkülete nem több 20°-nál.

A gyengénlátók vízsusa: 0,1 -0,33 közötti.

Kiemelt fejlesztési feladatok:

Énkép, önismeret:

- megfelelő tanulási környezet kialakítása,
- az önállóság iránti igényük fejlesztése, elsősorban az önkiszolgálás, a mozgás és tájékozódás terén,
- az önfejlesztés igényének kialakítása, különösen az ismeretszerzés terén és az egyéni tehetség kibontakoztatásában.
- az önbizalom és az önkritika egyensúlyának megteremtése révén a pozitív, reális énkép kialakítása,
- felelősségük kialakítása saját sorsuk és életpályájuk alakításában.

Információs és kommunikációs kultúra:

- auditív információhordozók alkalmazása,
- grafomotoros képességek (betűalakítások, betűkapcsolások, vonalközbe írás stb.) fejlesztése,
- az ép érzékszervek segítségével virtuális csatornákon keresztüli ismeretszerzés, elektromos médiahasználat,

Tanulás:

- az akarati tulajdonságok erősítése a látássérülés hátrányainak leküzdéséhez,
- érdeklődésük felkeltése, és irányítása a környezet, a látható világ megismerése iránt,
- a vizuális differenciáló képesség (pl. képek, betűk, számjegyek stb. olvasása) fejlesztése,
- hosszabb idő biztosítása a térérzékelés és a testséma kialakulásához a működő érzékszervek aktív bevonásával,
- céltudatos és kitartó akarati tulajdonságok kialakítása az önálló tanulás és a későbbi munkavégzés céljából,
- grafomotoros képességek (betűalakítások, betűkapcsolások, vonalközbe írás stb.) fejlesztése,
- optikai segédeszközök használatának megtanítása.

Testi, lelki egészség:

- a tanulók legyenek tisztában a gyengénlátásból fakadó fokozott baleseti veszéllyel, A finommozgások és a tájékozódás ismereteinek elsajátításában kerüljék el azokat.
- az egészségvédő magatartás szokásainak fejlesztésével az egészséges életmód iránti igény kialakítása,
- az önfejlesztés igényének kialakítása, különösen az ismeretszerzés terén és az egyéni tehetség kibontakoztatásában,
- az egészségvédő viselkedés szokásainak kialakítása, a higiénés tevékenységek elsajátítása, a szem védelme,
- látás - mozgás koordináció fejlesztése.

Felkészülés a felnőtt szerepre:

- felkészítésük az ép látásúakkal való kapcsolatépítésre, a közösségbe való beilleszkedésre,
- az önálló életvitelhez szükséges ismeretek, szokások kialakítása igény szinten tartása,
- pályaválasztásuk, munkavállalásuk, családalapításuk lehetőségeinek és korlátainak megismerése.

Módszerek, eljárások

A gyengénlátó tanuló esetében is a kerettantervek tananyagát és követelményeit, fejlesztési feltételeit alkalmazzuk, a szakvéleményben megadott javaslatok alapján.

Művészetek - kiemelt fontosságú terület:

Személyiségformáló, személyiségkorrekciós hatása rendkívül nagy a készségek és képességek mellett.

- *Ének-zene*: ismeretanyagában a hallásos tanulás kerül előtérbe.

- *Vizuális kultúra:* a hangsúlyt a síkábrázolás helyett a plasztikus megjelenítés (mintázás) kapja.

Anyanyelv és irodalom

- Kommunikációs készség kialakítására, fejlesztésére nagy súlyt helyezünk.
- Analizáló - szintetizáló olvasástanítás módszerét alkalmazzuk.
- Írás tanításánál törekszünk az áttekinthető, rendezett, olvasható írásképekre.

Matematika

- A szemléltetéshez és a tanulói munkához speciális eszközöket használunk (vonalzó, körző).
- A mérés és szerkesztés jelentősen függ a látássérülés mértékétől, ezért a pontosság szempontjából engedelményeket teszünk.
- Ép érzékszerveiket (tapintás, hallás) aktívan használják ismeretszerzés közben.

Környezetismeret

- Közvetlen szemléltetés esetén biztosítjuk számukra az ép érzékszerveik aktív használatát.

Testnevelés, sport

- A testnevelés órákon fokozott figyelmet fordítunk gyakran kialakuló tartási hibákra, azok megelőzésére és korrekációjára.
- Térbeli tájékozódásukat fejlesztjük.
- Futkározás közben biztonságérzetüket növeljük.

A fejlesztés szinterei

- tanóra,
- fejlesztő, felzárkóztató foglalkozás,
- szakkörök (pl. kézműves szakkör),
- tehetséggondozó foglalkozások.

Tanórán és tanórán kívüli tevékenységeik folytán alkalmazott módszerek, eljárások:

- szemléltetés, érzékeltetés, megfigyelés,
- egyéni segítségnyújtás,
- differenciált követelményrendszer,
- egyéni fejlődési tempó biztosítása,
- dicséret, jutalmazás,
- több idő adása,
- körülmények optimális biztosítása,
- egyéni képességet fejlesztő játékok,
- tolerancia.

Együttműködés a tanulók fejlődését segítő intézményekkel, szervekkel:

- védőnő,
- szemész szakorvos,
- szülők,
- gyógypedagógus,
- pszichológus.

A HALLÁSSÉRÜLT TANULÓK FEJLESZTÉSÉT SEGÍTŐ PROGRAM

A **hallássérült** tanulónál a hallás csökkenése miatt, a szokásostól eltér a beszéd, a nyelv és ennek következtében a személyiség fejlődése.

Átalakul a külvilágról való információfelvétel, lelassul az ismeretszerzés, nehezebbé válik a szocializálódás.

A hallássérült tanuló egyéni fejlesztését, ennek lehetőségeit, meghatározza a hallássérülés bekövetkeztének, felismerésének időpontja, kóroka, mértéke, az intelligencia foka és egyéb személyiségjegyek.

Kiemelt fejlesztési feladatok:

Énkép, önismeret:

- önállóságra nevelés
- pozitív személyiségjegyek feltárása, fejlesztése
- fogyatékoságukkal együttélve tudjanak beilleszkedni a munka világába

Információs és kommunikációs kultúra:

- a vizuális csatornák kiemelt fejlesztése
- a társas kapcsolatokhoz szükséges kommunikációs képességek és magatartási normák alakítása, fejlesztése

Tanulás:

- az azonos évfolyamon tanuló halló társak teljesítményének megközelítése,
- az információs kommunikációs technológiák megismertetése

Testi, lelki egészség:

- a hallásjavító eszközök használata
- életmódjuk, életvitelük alakítása, komplex kommunikációs lehetőségek fejlesztése
- káros szokások kerülése

Felkészülés a felnőtt életre:

- a legnagyobb önállóság elérése
- a továbbtanulás megalapozása
- a reális pályaválasztás előkészítése

Hon- és népismeret:

- térben, időben, tartalmakban eltérő összefüggések felismertetése, szókincs, fogalmak bővítése

Európai azonosságtudat, egyetemes kultúra:

- a tanulók szemléletének, nyitottságának formálása, hogy kapcsolatot tudjanak teremteni sorstársaikkal

Környezeti nevelés:

- vizuálisan biztosított élményekkel felismertetni a környezet alakításának, óvásának szükségességét

Kiemelten fontos a beszédhallás és a még épen maradt funkciók folyamatos fejlesztése minden nevelési helyzetben.

Anyanyelv és irodalom

A magyar nyelv és irodalom tantárgyak egész éven át tartó folyamatos feladatai:

- a tudatos anyanyelvtanulás,
- az olvasás technikájának kialakítása és eszközszintű használata,
- az írás technikájának kialakítása és ennek eszközszintű használata,
- a szókincs bővítése, fejlesztése,
- beszédérthetőség fejlesztése,
- nyelvi kombinációs készség, vizuális emlékezet fejlesztése,
- a köznapi nyelv elemeinek elsajátítása.

Élő idegen nyelv

- A hallási fogyatékos tanulók oktatásában az élő idegen nyelv műveltségi terület tanításának szűkített programja a nyelvi fejlettségi szint függvényében történik.
- Az oktatás folyamatában jelentős hangsúlyt kap az írásos forma.

Matematika

- A fogalmi gondolkodás megalapozása.
- Megfelelő nyelvi kommunikáció.

Ember és társadalom

- A hallássérült számára legyenek életszerűek, használhatóak a tanultak és segítsék őt akadályozott helyzetében.
- Tér- és időviszonyok kialakítása.
- Tájékozódási képesség kialakítása.

Földünk és környezetünk

- Gyakorlati, alkalmazható ismeretek nyújtása.

Művészetek

- A hallás- és zenei nevelés tantárgy tartalma részben megegyezik az „énekzenével”.
- Az önkifejezés, információszerzés megalapozása.
- A kreativitás fejlesztése: vizuális kultúra sokoldalú művelése.
- A természeti, társadalmi környezet hangjainak megismertetése.
- Az emberi beszéd akusztikus felfogásának segítése.

Informatika

- A korszerű technikák alkalmazása - számítógép, vizuális eszközök.

Életvitel és gyakorlati ismeretek

- Direkt módon alapozza meg a munkavégzésre történő felkészülést, a pályaválasztást.
- A manuális készségek magasfokú fejlesztése.
- Mozgások összerendezettségének fokozása.

Eljárások, módszerek

Az egyes pedagógiai szakaszokra fordított idő meghosszabbodhat.

- A jó beszédpélda biztosítja a hallássérült tanuló beszédfejlődésének erősödését.
- Optimális ültetésrend kialakítása.
- Törekvés a pedagógus és a gyermektársak beszédérthetőségére.
- A pedagógus győződjön meg arról, hogy érti-e őt a gyermek.
- Utasítások írásban történő kiadása.
- Megfelelő szemléltetőeszközök biztosítása.
- Ismeretlen szavak részletes magyarázata.
- Differenciált tanulásszervezés.
- Zöngés és zöngétlen mássalhangzó-párok differenciálása.

BESZÉDFOGYATÉKOS TANULÓK MEGSEGÍTÉSÉRE IRÁNYULÓ PROGRAM

Beszédben akadályozottak, beszédfogyatékosok azok a gyermekek, akiknél öröklött, veleszületett, szerzett, organikus, funkcionális, pszichés és környezeti okok következtében az átmeneti, illetve tartós hang-, beszéd- és nyelvi zavar gátolja az egyén és a környezete közötti interakciót és alkalmazkodást.

Az akadályozottság megmutatkozhat a hangadásban, a hangzó beszédben, a beszédfolyamatoság felbomlásában, a beszéd észlelésében, megértésében, kivitelezésében, valamint az írás, olvasás, számolás területén. A beszédfigyelmetlen tanulóknál a fenti tünetek, a legenyhébb artikulációs eltéréstől az egész kommunikációt érintő súlyos zavarig minden változatban előfordulhatnak.

A kommunikációs nehézségek miatt különböző pszichés eltérések (magatartási zavarok), tanulási akadályozottság is kialakulhat.

A beszéd-rendellenesség felléphet a beszédfejlődés különböző szakaszaiban, de érintheti a már kialakult beszédet, nyelvet is.

Amennyiben a beszédhiba, beszédfigyelmetlenség a kisiskolás kor kezdetére tartóan fennmarad, a tanuló folyamatos gyógypedagógiai ellátásra szorul. Az oktatás a pedagógiai, logopédiai ellátás, valamint az egészségügyi rehabilitáció a figyelmetlenség jellegétől függ, amely lehet:

- beszédfejlődési elmaradás: (megkésett/akadályozott beszédfejlődés, diszfázia)
- artikulációs zavar: (pöszesség, orrhangzóság),
- beszédritmus-zavar: (dadogás, hadarás),
- centrális zavar: (disarthria),
- hangképzési zavar: (diszfónia),
- parciális teljesítményzavar: (diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia),
- beszédészlelési, megértési zavar.

Az általános iskola első két évfolyamára összpontosul az ismeretszerzés beszéddel összefüggő eszközrendszerének elsajátítása, ezért a különleges gondozás szempontjából - amely elsősorban a módszerbeli és habilitációs /rehabilitációs teendőkben fogalmazódik meg.

Kiemelt fejlesztési feladatok

Énkép, önismeret:

- erősödjenek pozitív személyiségjegyeik, alakuljon ki önismeretük, fejlődjön önbizalmuk és kudarctűrő képességük, személyiségük váljon harmonikussá,
- a fejlesztést úgy építsük fel, hogy az az egész személyiségre irányuljon, a gyermekben reális énkép alakuljon ki, önbizalma, kudarctűrő képessége, feladattudata, kitartása, aktivitása, belső motivációja fejlődjön - a tanulót ösztönözzük beszédhibájára leküzdésére, ugyanakkor készítsük fel őt az esetleges visszaesésekre, a maradványtünetekkel való együttélésre,
- a gyermekek állapotuktól függően, nyelvi-kommunikációs zavaraik kompenzálása után,
jussanak el az önállóság általuk elérhető optimális szintjére, képességeik kibontakoztatásával váljanak a társadalom aktív, cselekvőképes tagjává

- a fejlesztés segítségével a sajátos nevelési igényű gyermekek is tudják teljesíteni minden műveltségi területen a minimum követelményeket.

Információs és kommunikációs kultúra:

- a beszédükben akadályozott gyermekek fejlesztésében elsőbbséget kell biztosítani az ép beszélő környezetben integráltan folyó oktatásnak.

Tanulás:

- a fejlesztést tervszerűen, tudatosan kell felépíteni: beszédállapot felmérés - egyéni terápiás terv - tudatos módszerválasztás - komplexitás a fejlesztésben - folyamatos kísérés,
- munkánk során nagy hangsúlyt kell fektetnünk a sokoldalú perцепciós fejlesztésre: fel kell használnunk, hogy a látási, hallási, kinezteziás, beszédmozgási ingerek, benyomások erősítve fejlődnek,
- tudatosan használjuk ki a transzferhatásokat, megismerve a beszéd fogyatékos tanuló „erős oldalait”, ezekre építve, a fejlesztést különböző átviteli megoldásokkal tesszük eredményesebbé.

Testi, lelki egészség:

- a tanuló motiválása beszédhibája leküzdésére; felkészítése a maradandó tünetek elfogadására, s ezzel való együttélésre.

Felkészülés a felnőtt életre:

- tájékoztassuk a szülőket, milyen továbbtanulási lehetőségek állnak gyermekeik előtt - integráltan oktató középiskolák, gimnáziumi tagozatok diszlexiások számára, ezt a tanuló is ismerje meg.

A megvalósítás keretei, eljárásai

A Beszédvizsgáló Országos Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakértői véleménye alapján iskolánkban együtt neveljük az ép értelmű beszéd fogyatékos és a nem fogyatékos gyermekeket. A gyermekek számára biztosítjuk az ép beszélő környezetet, a sajátos nevelési igényükből fakadó többlétszolgáltatásokat.

A gyermekek fejlesztése inkluzív (befogadó) osztályokban tanítási órákon, tanórán kívül - a sérülés típusától, súlyossági fokától függően egyéni vagy csoportos - speciális fejlesztő foglalkozásokon, szabadidős tevékenységekben, szakkörökben, valamint szabadidős foglalkozás keretében történik.

Tanítási órák

Kiemelt szerepet kapnak az anyanyelvi fejlesztés, a testnevelés az ének-zene, a vizuális kultúra a technika és életvitel, valamint tánc és dráma tantárgyak.

A megfelelő beszédtechnika kialakítása fontos része az anyanyelvi nevelésnek, ezeket alsó tagozatban a magyar nyelv és irodalom, valamint az ének-zene órákon napi rendszerességgel végezzük.

Az anyanyelvi fejlesztésnél figyelembe véve a sérülés jellegét az egyes műveltségi részterületek más-más hangsúlyt kaphatnak:

- az írás, olvasás előkészítő szakaszának időtartamát növeljük,
- olvasás-, írástanítási módszerként a hangoztató-elemző, illetve a diszlexia-prevenációs módszert használjuk,
- beszéd fogyatékos tanulóknál hosszabb begyakorlási és érési szakaszokat tervezünk,
- az anyanyelvi fejlesztés a kommunikációs szándék megvalósítására törekszünk a nevelés-oktatás minden területén,
- a tantestület tagjai törekszenek, hogy mindig jó beszédpéldát nyújtva, helyes beszédtechnikával kommunikáljanak a gyermekekkel.

A beszéd-rendellenességgel küzdő tanulóknál gyakran tapasztalhatók a nagy- és finommozgások zavarai, a testtudat a testérzet a testséma kialakulatlansága, a téri tájékozódás fejletlensége is.

A testnevelés, környezetismeret és a művészetek tárgyak jól szolgálják a téri orientáció - mozgás - ritmus fejlesztését, mely hatással van a beszédkoordinációra.

Idegen nyelv oktatásánál körültekintően járunk el, a minősítés alóli felmentés helyett a módszerek változtatását is lehetségesnek tartjuk.

A pedagógusok a szakértői vélemények, alapos megfigyelések, a gyógypedagógus, a fejlesztős pedagógus, valamint a pszichológus segítségével, a tanulók egyéni sajátosságainak ismeretében a **differenciálás** különböző módjait alkalmazzák:

- *segítségadásban*: a feladat megismétlése a beszéd fogyatékos tanulóknak megfelelő nyelvi szinten,
- *a feladatok szintjén*: mennyiség, technikai kivitelezés: - írás területén gyereknél, rajzos vagy szóbeli megoldás, illetve szóbeli felelet helyett írásbeli válasz,
- *szociális keretek szintjén*: párban, vagy csoportban végzett munka oldja az akadályozott tanuló elszigetelődését,
- *tanulási stílus szerint*: auditív, vizuális, vagy motoros területre támaszkodik inkább a gyermek,
- *a célok szintjén*: egyes beszéd fogyatékos tanulóknál mérlegelni kell, mi az a minimális tudás, amelyet egy-egy szakasz határára el kell érni, melyre a további szakaszok épülhetnek,
- *értékelésben*: a tanulót önmagához, fejlődéséhez kell mérni - erre legalkalmasabb a szöveges értékelés.

Pedagógiai célú habilitációs / rehabilitációs foglalkozás

Logopédiai terápia: sérülés-pecifikus egyéni vagy csoportos megsegítést foglal magában, egyéni fejlesztési terv alapján.

A logopédus munkájában komplex ellátásra törekszik, feladata a beszéd-rendellenességek kompenzálása, a funkciófejlesztés, az olvasás-, írászavarok redukciója.

A terápia nem zárul le a beszédhiba javulásával, megszűnésével, utógondozásra is szükség lehet, amely jelenti a beszédállapot szinten tartását, ellenőrzését, az esetleges visszaesések prevencióját. További cél a másodlagos tünetek megelőzése, a sérült pszichés funkciók fejlesztése.

Az utógondozás sikerét a logopédussal való szoros együttműködés segíti.

A logopédus feladatai:

- a fogadó pedagógusok tájékoztatása a beszéd fogyatékoság típusáról, a gyermek fejlesztési lehetőségeiről, az alkalmazható módszerekről, szakirodalomról, a beszédben akadályozott gyermek „erős” és „gyenge” oldalainak bemutatása,
- konzultáció a pedagógussal a tanuló fejlődéséről, előmeneteléről,
- kapcsolattartás a beszéd fogyatékos gyermek, valamint a befogadó osztály tanulóinak szüleivel,
- kapcsolattartás a rehabilitációs/rehabilitációs fejlesztésben résztvevő más szakemberekkel - a komplex fejlesztés team-munkát igényel (pszichológus, fejlesztőpedagógus, gyógytestnevelő),
- a beszédben akadályozott gyermek orvosi vizsgálatának kezdeményezése.

Tanórán kívüli tevékenységek

Szakkörök:

A beszédben akadályozott gyermekek is megtalálhatják iskolánkban azokat a tevékenységeket, szakköri foglalkozásokat, amelyek érdeklődésüknek megfelelnek. Gátolt kommunikációjukban is oldódik a szorongásuk, ha valamilyen területen sikereket érhetnek el. Iskolánkban működik: kézműves szakkör, mazsorett csoport, tömegsport, torna, énekkar stb. mindig a gyermekek és szülők igényeinek megfelelően.

Szülői értekezletek, fogadóórák:

Ezekon az alkalmakon lehetőség nyílik a szülők számára, hogy megismerjék a beszéd fogyatékos gyermek fejlesztése érdekében rájuk háruló feladatokat, életperspektívát. Empátiás készség kialakítására törekszünk a többi gyermek szüleiben, fontos, hogy a szülők is támogassák gyermekeiket a fogyatékos gyermek elfogadásában.

Egységes értékrendet kell kialakítani a viselkedés területén, a jutalmazás és büntetés egybehangzó alkalmazása a helyes magatartásformák kialakítása érdekében.

A TESTI FOGYATÉKOS GYERMEKEK FEJLESZTÉSÉT SEGÍTŐ PROGRAM

Mozgáskorlátozott az a tanuló, akinél a mozgásszervrendszer veleszületett vagy szerzett károsodása és/vagy funkciózavara miatt jelentős és maradandó mozgásos akadályozottság áll fenn, melynek következtében megváltozik a mozgásos tapasztalatszerzés és a szocializáció.

A fejlesztés alapelve: a sérülésből adódó hátrányos következményeket segítsen csökkenteni és/vagy ellensúlyozni.

A tanuló speciális nevelési szükségleteit meghatározza a károsodás keletkezésének ideje, annak formája, mértéke és területe.

Nevelhetőségüket befolyásolja, hogy tapasztalatszerzési lehetőségeik beszűkültek, a környezethez való alkalmazkodásukban gátoltak. A gyermekek mozgáskorlátozottként is meg tudják állni helyüket az „épek” között, tehát a többségi iskolában is.

Kiemelt célok, feladatok

Az iskolai fejlesztés teljes ideje alatt kiemelt fontosságú a mozgásnevelés, a komplex rehabilitációs hatásrendszer.

Énkép, önismeret:

- önállóságra nevelés, lehetőségek szerint,
- a tanulók egészséges énképének önbizalmának kialakítása,
- kudarctűrő képességük növelése,
- az esélyegyenlőség alapjainak megteremtése,

Információs és kommunikációs kultúra:

- elektronikus eszközök, a média használata életminőségük javítására.

Tanulás:

- speciális módszerek, terápiák és technikák alkalmazása a rendelkezésre álló segédeszközök igénybevételével
- a tanulás összetevőinek tanítása, egyénre szabott tanulási módszerek megválasztása, motiváció
- az író-, rajzoló- és eszközhasználó mozgás; valamint a hallásra, beszédészlelésre támaszkodó tevékenység.
- az iskolai fejlesztés teljes ideje alatt kiemelt fontosságú a mozgásnevelés, a komplex rehabilitációs hatásrendszer.

Testi, lelki egészség:

- az akadálymentes közlekedés szabályainak ismerete, a megfelelő mozgás- és élettér biztosítása az iskolában,

- az akadályozott környezet mozgásbiztonsága:
- mozgásreflexek célszerűsége és gyorsasága,
- speciális módszerek, terápiák és technikák alkalmazása a rendelkezésre álló
- segédeszközök igénybevételével:
- az akadályozott környezet mozgásbiztonsága, mozgásreflexek célszerűsége és gyorsasága,
- az író-, rajzoló- és eszközhasználó mozgás; valamint a hallásra,
- beszédészlelésre támaszkodó tevékenység.

Felkészülés a felnőtt életre:

- önállóság nevelés, lehetőség szerint az önálló életvitel kialakulását segítő módszerek, eljárások megkeresése, kidolgozása,
- lelki egyensúly fenntartása, számukra elérhető pályák megismertetése, ezek iránti érdeklődés felkeltése.

A megvalósítás keretei, eljárásai

Tanítási órák:

Anyanyelv és irodalom

- A beszéd tartalmi részére nagyobb hangsúlyt kell fektetni.

Élő idegen nyelv

- A nyelvtanulás a továbbtanulás, a későbbi munkavállalás, az önbizalom növelésének fontos eszköze.
- Auditív tanulási módszereket kell alkalmazni.

Matematika

- Sokoldalú érzékleti megerősítésre kell törekedni.
- A geometriai anyag gyakorlati része a mozgásállapottól függően, egyéni elbírálás alapján történjen.

Ember és társadalom

- A társadalmi tapasztalatszerzés hiányainak pótlása.
- Ismertetni kell a tanulókkal a mozgáskorlátozottakra vonatkozó jogszabályokat és érdekvédelmi szerveződéseket.

Ember és természet

- Az embertani, egészségügyi ismereteknek tartalmazniuk kell a tanuló diagnózisának ismeretét s az ezzel kapcsolatos problémák kezelését.
- Lehetőség szerint megteremteni az egyéni tapasztalást.

Művészetek

- Mindig meg kell keresni azokat az eljárásokat, módszereket, testhelyzeteket, eszközöket, amelyek segítségével képes a tanuló előre haladni.
- A tánc és gyermekjátékok témáinak tartalmait és követelményeit egyénre szabottan kell megfogalmazni.

Informatika

- A gépi írást meg kell tanítani.
- Meg kell találni az egyénre szabott, adaptált eszközöket (speciális egér, klaviatúravédő stb).

Testnevelés és sport:

- a gyógytorna aktív és passzív eljárásai
- a testnevelés mozgásanyagának sérülésspecifikus adaptált formái,
- adaptált sportfoglalkozások.

igazgató

